

มาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน

กองโรคติดต่อฯ โดยแมลง
ปรับปรุง ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๗

โรงเรียนและสถานศึกษาอื่นๆ เป็นหนึ่งในสถานที่ที่มีประชากรกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคไข้เลือดออกอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ประชากรกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียน ได้แก่ นักเรียน ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนทุกคน ซึ่งหากไม่มีการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง อาจทำให้เกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออกในโรงเรียนได้ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนทุกกลุ่ม ทั้งนักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่ เพื่อร่วมกันดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค รวมทั้งป้องกันการเกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ให้ความรู้ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกแก่บุคลากรทุกคนในโรงเรียน
๒. วางแผนการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและบริเวณโดยรอบโรงเรียน เพื่อควบคุมและกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย
๓. จัดกิจกรรมสนับสนุนการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
๔. เฝ้าระวังและสังเกตอาการเจ็บป่วยของเด็กนักเรียน
๕. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค

เนื่องจากโรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่แปรผันตามฤดูกาล จึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการปฏิบัติงานตามมาตรการของโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องในแต่ละช่วงฤดูกาล โดยแบ่งเป็น ๓ ช่วง ได้แก่ ช่วงก่อนเปิดภาคเรียน ช่วงเปิดภาคเรียน และช่วงปิดภาคเรียน ดังนี้

ม.ค.- เม.ย. (ระยะที่ ๑)	พ.ค.- ส.ค. (ระยะที่ ๒)	ก.ย.- ธ.ค. (ระยะที่ ๓)
ช่วงก่อนเปิดภาคเรียน	ช่วงเปิดภาคเรียน	ช่วงปิดภาคเรียน
การป้องกันโรคล่วงหน้า	การควบคุมการระบาด	การประเมินผลสำเร็จ
วัตถุประสงค์ - เพื่อจัดการสภาพแวดล้อมและแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายใน โรงเรียน - เพื่อเฝ้าระวังการเกิดโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน - เพื่อเตรียมความพร้อมของทรัพยากรในการรองรับการระบาด	วัตถุประสงค์ - เพื่อควบคุมการระบาด (กรณีที่เกิดการระบาดในชุมชนบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน) - เพื่อป้องกันนักเรียนที่ป่วยไข้เลือดออกเสียชีวิต	วัตถุประสงค์ - เพื่อประเมินกระบวนการควบคุมโรค - เพื่อเป็นการถอดบทเรียนการดำเนินงาน และหา Best Practice นำไปพัฒนาแก้ไข ปัญหาในปีถัดไป
การเฝ้าระวังโรค		
- เฝ้าระวังพาหะนำโรค โดยการสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทั้งในโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง เพื่อประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดโรคในโรงเรียน - ติดตามสถานการณ์โรคในชุมชนใกล้เคียง โดยประสานข้อมูลสถานการณ์โรคจากหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่	- เฝ้าระวังเด็กป่วยในโรงเรียน โดยมอบหมายให้ครูประจำชั้นและครูห้องพยาบาลสังเกตอาการและคัดกรองเด็กที่สงสัยป่วยไข้เลือดออก โดยการวัดไข้ หากมีไข้สูงให้สงสัยอาจเป็นไข้เลือดออก แนะนำให้หายากันยุงและหยุดเรียน พร้อมแจ้งรพ.สต. หรือหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐใกล้เคียง	- วิเคราะห์และสรุปสถานการณ์โรคในโรงเรียน โดยโรงเรียนดำเนินการเองหรือดำเนินการร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุข

ม.ค.- เม.ย. (ระยะที่ ๑)	พ.ค.- ส.ค. (ระยะที่ ๒)	ก.ย.- ธ.ค. (ระยะที่ ๓)
ช่วงก่อนเปิดภาคเรียน	ช่วงเปิดภาคเรียน	ช่วงปิดภาคเรียน
การป้องกันโรคล่วงหน้า	การควบคุมการระบาด	การประเมินผลสำเร็จ
การป้องกันโรค		
- การดำเนินการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ให้แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ๑. ไม่ให้มีแหล่งเพาะพันธุ์ในห้องเรียน เช่น แจกัน กระจาดต้นไม้ ถังน้ำหรือภาชนะต้องมีฝาปิด ๒. การจัดการสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น การปิดภาชนะชั่งน้ำใช้ให้มิดชิด การใช้ทรายกำจัดลูกน้ำกับภาชนะที่ไม่สามารถปิดฝาได้ เช่น ถังน้ำใช้ในห้องน้ำ การปล่อยปลาหางนกยูง การใช้ผ้าคลุมตาข่ายในภาชนะถังน้ำ ขนาดใหญ่ เป็นต้น	- การดำเนินการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อไม่ให้แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง - จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนใกล้เคียงในการรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย (โดยวันที่ ๑๕ มิถุนายน ของทุกปี เป็นวัน ASEAN Dengue Day) - จัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนดำเนินการสำรวจและกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน - จัดเตรียมสารกันยุง เช่น โลชั่นทากันยุง สเปรย์กันยุง ให้นักเรียนใช้ในช่วงกลางวัน และแนะนำให้ผู้ปกครอง ทาสารกันยุงให้เด็กนักเรียนก่อนมาโรงเรียน ทั้งนี้ควรอ่านฉลากและคำแนะนำก่อนใช้งาน เนื่องจากสารกันยุงแต่ละชนิดมีข้อแนะนำและข้อควรระวังที่แตกต่างกันออกไป	- ในช่วงปิดเทอม ควรมีการสำรวจลูกน้ำยุงลายและจัดการถ่ายน้ำจากภาชนะน้ำใช้ให้แห้งสนิทโดยเฉพาะน้ำใช้ในห้องน้ำ - สรุปปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อนำไปปรับปรุงแนวทางฯ ในปีต่อไป
การควบคุมโรค		
- มอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทั้งในโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง	- แจ้งผู้ปกครองนักเรียน ให้เฝ้าระวังบุตรหลานของตนเอง อาจป่วยเป็นไข้เลือดออก โดยเฉพาะถ้ามีไข้สูง ๒ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ให้รีบพาไปพบแพทย์ - หากพบเด็กนักเรียนป่วยเป็นไข้เลือดออก แนะนำให้ทายากันยุงและหยุดเรียน พร้อมแจ้งรพ.สต. หรือหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐใกล้เคียง เพื่อดำเนินการควบคุมโรค - ดำเนินการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทั้งในโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง	- มอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทั้งในโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง
การสื่อสารความเสี่ยง		
- จัดทำแผนการเรียนการสอนที่แทรกสอดเนื้อหาความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก โดยเน้นเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ให้แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย และการดูแลป้องกัน	- การสื่อสารความเสี่ยง และแจ้งเตือนเด็กนักเรียน และผู้ปกครองเรื่องการระบาดของโรคไข้เลือดออกในชุมชน ที่อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาในโรงเรียนได้	- ประเมินผล/ปรับปรุงแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

ม.ค.- เม.ย. (ระยะที่ ๑)	พ.ค.- ส.ค. (ระยะที่ ๒)	ก.ย.- ธ.ค. (ระยะที่ ๓)
ช่วงก่อนเปิดภาคเรียน	ช่วงเปิดภาคเรียน	ช่วงปิดภาคเรียน
การป้องกันโรคล่วงหน้า	การควบคุมการระบาด	การประเมินผลสำเร็จ
ตนเองไม่ให้อายุขยาลายกััด หรือบูรณาการกิจกรรมร่วมกับโครงการอื่น เช่น ค่ายลูกเสือ ค่ายวิชาการ กิจกรรมจิตอาสา ในชุมชน	- ให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ผู้ปกครอง เช่น สื่อ social media (Line, Facebook) ใบแจ้งเตือน โดยเน้นเรื่องอาการสำคัญที่ต้องไปพบแพทย์ และการดูแลผู้ป่วยเบื้องต้น - การประเมินความรู้ ความเข้าใจ ของเด็ก นักเรียน ผู้ปกครอง และครู เกี่ยวกับเรื่องโรคไข้เลือดออก	
การบริหารจัดการ		
- วางแผนการดำเนินงานควบคุมโรค ไข้เลือดออกในโรงเรียน ร่วมกับหน่วยท้องถิ่น หรือหน่วยงานสาธารณสุข - เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้านการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก ร่วมกับหน่วยท้องถิ่น หรือหน่วยงานสาธารณสุข - ประสานความร่วมมือกับท้องถิ่น และสาธารณสุข เพื่อกำหนด มาตรการร่วมกันในการควบคุมการระบาด	- เข้าร่วมดำเนินการในการประชุมต่างๆ เพื่อควบคุมโรคไข้เลือดออก ในช่วงที่เกิดการระบาด	ถอดบทเรียน ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานควบคุมโรค ไข้เลือดออกในโรงเรียน รวมถึง แนวทางการแก้ไข และ เตรียมพร้อมด้านทรัพยากรที่ ต้องการสนับสนุนในการ ดำเนินงานในปีต่อไป ร่วมกับ หน่วยท้องถิ่น หรือหน่วยงาน สาธารณสุข

“ไข้เลือดออกใกล้ตัว และน่ากลัวกว่าที่คิด”

ติดตามข่าวสาร และดาวน์โหลดสื่อประชาสัมพันธ์ต้นแบบเกี่ยวกับโรคติดต่อฯ โดยแมลงได้ที่

เว็บไซต์ สื่อประชาสัมพันธ์

Facebook รู้ทันโรคแมลง

dashboard โรคติดต่อฯ โดยแมลง

แนวทางการจัดการเรียนรู้โรคติดต่อฯ โดยยุง

หลักสูตรความรู้เรื่องโรคติดต่อฯ โดยยุงลายฯ

แนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคหัดในสถานศึกษา

กองโรคติดต่อทั่วไป

เดือนเมษายน 2567

โรคหัด เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากไวรัส สามารถติดต่อและแพร่กระจายได้ง่าย และรวดเร็วผ่านทางระบบทางเดินหายใจ ซึ่งพื้นที่ที่มีโอกาสพบการแพร่ระบาดของโรคหัด ได้แก่ บริเวณที่มีการรวมกลุ่มกันหรือหนาแน่น เช่น โรงเรียน ศาสนสถาน ศูนย์อพยพ โรงพยาบาล ฯลฯ เนื่องจากการรวมตัวกันและมีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งหากได้รับเชื้อหัดจากสถานที่ดังกล่าวอาจแพร่เชื้อให้กับบุคคลในครอบครัวหรือชุมชนที่อาศัยอยู่ และทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคหัดเป็นวงกว้างได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคหัด จึงขอความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ดำเนินการ ดังนี้

1. ประสานหน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อร่วมตรวจสอบประวัติการได้รับวัคซีนพื้นฐานตามแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคและดำเนินการฉีดวัคซีนให้แก่เด็กที่ได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์ต่อไป
2. ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่นักเรียน รวมถึงผู้ปกครองเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคหัด และมาตรการในการป้องกันตนเองจากโรคหัด
3. หากพบเด็กที่มีอาการป่วยสงสัยโรคหัด ได้แก่ ไข้สูง ไอ น้ำมูกไหล ตาแดง พบจุดขาว ๆ เล็ก ๆ ขอบสีแดงในกระพุ้งแก้ม และมีผื่นที่ผิวหนัง ให้รีบแจ้งผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อดำเนินการเฝ้าระวังควบคุมโรคหัด รวมถึงค้นหาผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อต่อไป

สำหรับหน่วยงานสาธารณสุข เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคหัดในพื้นที่ ขอให้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความครอบคลุมการได้รับวัคซีนของเด็กในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีเป้าหมายร้อยละ 90 ยกเว้นวัคซีนรวมป้องกันโรคหัด - คางทูม - หัดเยอรมัน (MMR) ร้อยละ 95
2. ตรวจสอบประวัติการได้รับวัคซีนพื้นฐานตามแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ของเด็กอายุต่ำกว่า 7 ปี ในพื้นที่ทุกราย หากพบเด็กที่ได้รับวัคซีนไม่ครบตามกำหนด ขอให้ประสานและติดตามผู้ปกครองให้พาเด็กมารับวัคซีนพื้นฐานให้ครบถ้วนตามบริบทแต่ละพื้นที่
3. ประสานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานการศึกษาเอกชน ฯลฯ เพื่อตรวจสอบประวัติพร้อมจัดทำทะเบียนการได้รับวัคซีนของเด็กในศูนย์เด็กเล็ก และโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ
4. ประสานและขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและการป้องกันโรคหัด
5. กรณีที่พบผู้ป่วยสงสัยโรคหัดในพื้นที่ ขอให้ดำเนินการตามแนวทางการเฝ้าระวังผู้ป่วยไข่ออกผื่นของกองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค รวมถึงตรวจสอบประวัติการได้รับวัคซีนป้องกันโรคหัดของผู้ป่วยสงสัยโรคหัดและผู้สัมผัสผู้ป่วย กรณีที่ผู้สัมผัสผู้ป่วยไม่เคย / จำไม่ได้ / ไม่ทราบ / ได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์ ให้รีบดำเนินการให้วัคซีนป้องกันโรคหัดโดยเร็วที่สุด
6. กรณีหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ต้องการขอรับสนับสนุนวัคซีนป้องกันโรคหัดเพื่อตอบโต้ภาวะฉุกเฉินกรณีการระบาดของโรคหัด ขอให้ประสานสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ในพื้นที่ หาก สสจ. มีวัคซีนป้องกัน

โรคหัดไม่เพียงพอ ขอให้ สสจ. แจ่งไปยังสำนักงานป้องกันควบคุมโรค (สคร.) ในพื้นที่ พร้อมทั้งทำหนังสือราชการ
เรียน อธิบดีกรมควบคุมโรค เพื่อแจ้งขอรับสนับสนุนวัคซีนป้องกันโรคหัดเพื่อตอบโต้ภาวะฉุกเฉินกรณีการระบาด
ของโรคหัด ทั้งนี้ เมื่อดำเนินการฉีดวัคซีนที่ได้รับสนับสนุนเรียบร้อยแล้ว ขอให้ทำหนังสือราชการรายงานผล
การดำเนินงานไปยังกรมควบคุมโรคด้วย